

*Л.Я. Слобода, Львівський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ*

РИЗИКИ ЗБІЛЬШЕННЯ ПРИСУТНОСТІ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ ТА МЕТОДИ ЇХ РЕГУЛЮВАННЯ

Сучасні тенденції розвитку міжнародної економіки створюють умови для докорінної зміни інтеграції банківського капіталу, ведуть до виникнення нових форм монополістичних зв'язків у глобальному масштабі, змінюють розміщення сил між банками різної національної приналежності, зумовлюють переваги від інтеграції іноземного банківського капіталу для одних країн та ризики для інших.

Дослідження показали, що опановування іноземними банками фінансового ринку України доцільно розглядати як з позиції виявлення позитивних наслідків цього процесу, так і з точки зору виявлення і оцінки ризиків для безпеки розвитку вітчизняної банківської системи.

Рівень ризикованості для економіки країни-реципієнта присутності іноземного капіталу в банківській системі чи рівень вигод від поетапного здійснення цього процесу залежатиме, передусім, від чіткої позиції країни-реципієнта щодо допустимої межі частки іноземного капіталу в банківській системі та чітких механізмів виваженої політики захисту національних інтересів.

Ризик присутності іноземного капіталу в банківській системі країни – це об'єктивно-суб'єктивна категорія, яка пов'язана із невизначеністю наслідків впливу іноземного капіталу на рівень функціонування банківської системи та розвиток економіки країни-реципієнта. Невизначеність цих наслідків залежить від ряду суттєвих чинників:

- рівня розвитку національної економіки країни-реципієнта, економічної і політичної стабільності;
- прогнозованої економічної ефективності вкладення фінансового капіталу в цій країні;
- капіталізації та конкурентоспроможності банківської системи країни-реципієнта;
- існуючої частки присутності іноземного капіталу в банківській системі цієї країни;
- регулятивних методів, що застосовуються для захисту національних інтересів;
- тенденцій розвитку фінансового ринку за умов глобалізації;
- стратегії і тактики здійснення фінансової інтервенції розвинених країн на ринки країни-реципієнта;
- ступеня відкритості фінансової системи та економіки для іноземних інвесторів.

Комплексний вплив на ці чинники є основою методології регулювання ризиків присутності іноземного капіталу в банківській системі країни, яка визначатиме їхній прийнятний рівень.

Ризики присутності іноземного капіталу в банківській системі країни є спектральними, тобто через глобальність наслідків прояву вони впливають на економічну, соціальну, структурну, фінансову, конкурентну, політичну та інші сфери діяльності. Це і зумовлює комплексний підхід до їх класифікації та змісту.

Аналіз світового досвіду показав, що існує спектр ризиків, пов'язаних із збільшенням частки іноземного капіталу в банківській системі країни, та така система критеріїв їх класифікації: ризик власного розвитку; ризик втрати контролю за банківською системою країни; ризик економічної безпеки країни; ризики втрати позиціонування вітчизняних банків за наявності конкурентних переваг іноземних банків; ризик довіри населення до банківської системи; ризики концентрації в банківському секторі; ризик конкуренції; ризик неефективної структури експорту; ризик порушення роботи фінансово-кредитного механізму країни; ризик зміни структури ринку; політичні ризики та спектр інших.

Основні критерії розподілу ризиків присутності іноземного капіталу в банківській системі країни, на нашу думку, наступні:

- функціональний рівень прояву наслідків дії ризиків;
- сегмент захоплення ринку банківських послуг;
- стратегія проникнення іноземного капіталу в банківську систему;
- середовище виникнення таких ризиків;
- стадії проникнення іноземного капіталу в банківську систему;
- ієрархічна структура виникнення та вплив ризиків на розвиток країни.

Застосування того чи іншого критерію класифікації у дослідженні залежатиме від прийнятої за основу методології аналізу та оцінки ризиків присутності іноземного капіталу в банківській системі країни, а також від стратегічних цілей та поточних завдань вироблення інструментарію регулювання рівня цих ризиків. Регулятивні механізми на макроекономічному рівні шляхом застосування законодавчо-регулювальних, адміністративних, економічних, нормативних, політичних, обмежувальних та інформаційних методів, а також самих банків на основі підвищення їх капіталізації, конкурентоспроможності, якості надання послуг та консолідації повинні бути спрямовані на мінімізацію негативних наслідків ризиків присутності іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі.